

Niet alleen **bank** maar ook **burger** financiert multifunctionele landbouw

THEMA Veel ondernemers in de multifunctionele landbouw spelen in op maatschappelijke thema's of onvolwassen markten. Hierdoor maakt een deel van hen gebruik van alternatieve financieringsvormen bij de opstart of uitbreiding van hun bedrijf. Deze vormen zijn niet uniek, maar komen binnen de multifunctionele landbouw wel vaker voor dan binnen andere sectoren. Een vraaggesprek met Maria van Boxtel, partner van samenwerkingsverband Land & Co en auteur van de brochure *Alternatieve vormen van financiering*.

Waarom is binnen de multifunctionele landbouw vaker sprake van alternatieve financiering?

'Belangrijkste reden is de terughoudendheid van banken. Enerzijds compliceert het multisectorale karakter van de sector de berekeningen die een bank maakt bij kredietverstrekking. Ongeveer 10 procent van de Nederlandse agrariërs onderneemt multifunctioneel. Dit doen ze allemaal anders: melkkoepen met kinderopvang, groenteteelt met een camping, pluimvee met ouderenzorg. Al die activiteiten zijn met elkaar verbonden én versterken elkaar. Veel accountmanagers en kredietbeoordelaars van MFL-ondernemers zijn agrarisch van expertise. Hierdoor kunnen ze conservatief zijn in het verstrekken van leningen; ze beschikken niet over de kennis om beoogde rendementen en risico's voor deze nieuwe activiteiten in te schatten. Er zijn nog weinig cijfers bekend waar zij zich op

kunnen baseren. Anderzijds is het voor banken moeilijk in te schatten wat de ondernemerskwaliteiten zijn, van zowel de agrariër die een bed and breakfast begint als van de vele zij-instromers in de sector. Dat is voor een bank een lastig te bepalen, maar wel heel belangrijke indicator. Daarnaast kiezen ondernemers soms bewust voor alternatieve financiering door burgers om zo een band met de omgeving en hun klanten op te bouwen.'

Wat zijn de voordelen van alternatieve financiering?

'Ondernemers hebben hiermee een onderpand voor een banklening. 100 procent alternatieve financiering komt nagenoeg niet voor, alleen bij heel kleinschalige bedrijven wel eens. Daarbij zorgen de verschillende bedrijfstakken binnen één onderneming voor meer stabiliteit en risicospreiding. Als de oogst een jaar mislukt is

'Steeds meer banken zullen zich op de multifunctionele landbouw richten'

De Triodos Bank financiert al jaren multifunctionele landbouwbedrijven. 'Dat heeft alles te maken met onze visie op integrale duurzaamheid', vertelt Peter Blom, directievoorzitter Triodos Bank en vicevoorzitter van de stuurgroep Taskforce Multifunctionele Landbouw. 'Duurzaamheid bestaat uit verschillende thema's. De wisselwerking tussen die thema's is vergelijkbaar met de wisselwerking tussen de verschillende bedrijfstakken binnen de multifunctionele landbouw. Daarom is deze innovatieve sector voor ons een heel logische.'

Blom begrijpt dat de nieuwe, multisectorale sector sommige banken afschrikt. 'Je moet als bank niet alleen weten hoe een landbouwbedrijf, maar ook hoe een zorginstelling of recreatieve organisatie werkt. En wat de wisselwerking daartussen is. Multisectoraal betekent niet alleen dat je kennis hebt van meerdere sectoren, maar ook van hoe ze op elkaar inwerken.

Kennisopbouw hiervan kost tijd. Toch biedt de multifunctionele landbouw ook voordelen. Deze bedrijven dragen niet alleen bij aan de verduurzaming van de sector, ze zijn vaak ook stabielier dan traditionele landbouwbedrijven. Als een boerderij ook een zorgfunctie heeft, is een boer verzekerd van een tweede inkomstenbron. Voorwaarde is wel een professionele aanpak.' Triodos heeft inmiddels al een aantal succesvolle multifunctionele landbouwbedrijven gefinancierd. En voorziet dat meer banken de sector in de toekomst zullen omarmen. 'Naarmate de sector groeit en de successen toenemen, zullen steeds meer banken zich op de multifunctionele landbouw richten. Dat ziet Triodos als een positieve ontwikkeling. Deze combinatie van voedsel en andere waarden zal juist in het dichtbevolkte Nederland tot bloei komen.'

dat een minder groot probleem, omdat de kinderopvang zorgt voor een vast inkomen. Dat kan multifunctionele landbouwbedrijven aantrekkelijker maken voor banken.'

Welke rol speelt EL&I bij deze financieringsalternatieven?

'Dankzij subsidieregelingen als Integraal Duurzame Stallen hebben veel boeren een multifunctionele of verduurzamingsslag kunnen maken. EL&I moet vooral doorgaan met dergelijke subsidies. Tegelijkertijd bemoeilijkt de overheid alternatieve financiering. Tot voor kort kon je als burger je geld inleggen bij een groen fonds van bijvoorbeeld de Triodos Bank. Triodos leende dit geld tegen een lagere rente uit aan boeren voor duurzame of multifunctionele toepassing, en de burger kreeg 1,2 procent belastingkorting. Hoewel juist groen beleggen burgerfinanciers en vermogende investeerders naar de multifunctionele landbouw lokt – in Frankrijk is dit heel grootschalig en succesvol – heeft de regering deze beleggingsvorm afgeschaft. Dit is een beslissing van Financiën, maar EL&I zou hier wel kunnen lobbyen.'

Hoe ziet u de multifunctionele landbouw zich verder ontwikkelen?

'De sector is de laatste jaren enorm gegroeid en geprofessionaliseerd. Dat zal verder doorzetten, ook dankzij de inspanningen van de Taskforce Multifunctionele Landbouw. De taskforce ontsluit op alle mogelijke manieren de kennis en ervaring opgedaan door de

pioniers, door de volgers te informeren over zaken als financieringsmogelijkheden en klantenbinding via brochures, rapporten en workshops. Interessant is het door de taskforce gefinancierde onderzoeksrapport *Beleggen in grond voor Multifunctionele Plattelandsondernemingen en de Fiscus*. Het Franse burgerfonds Terre de Liens heeft ruim 25 miljoen euro opgehaald aan leningen en beleggingen van burgers om grond vrij te kopen voor biologische en streekgebonden landbouw. In dit onderzoek is gekeken of iets vergelijkbaars ook in Nederland mogelijk is.'

En de alternatieve financiering binnen de sector?

'Ik denk dat deze alternatieven zich zullen uitbreiden. Dat meer boeren geld van burgers als investeerders willen binnenhalen, waarbij de bank betrokken is als dienstverlener. Niet de bank is dan leidend, maar boeren en burgers bepalen de koers. Zulke groene fondsen groeien in het buitenland. Aangezien steeds meer consumenten willen weten waar hun voedsel vandaan komt, denk ik dat daar ook in Nederland potentieel voor is.'

Kijk voor de brochure Alternatieve vormen van financiering, het rapport *Beleggen in grond voor Multifunctionele Plattelandsondernemingen en de Fiscus* en andere publicaties van de Taskforce Multifunctionele Landbouw op www.multifunctionelelandbouw.nl > Onderzoeken en publicaties > Overig > Alternatieve vormen van financiering.